

200
215
ΥΜΝΟΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

*Ευμεγένητες καὶ ἑρμηνευδέντες
κατὰ τὸ τελευταῖον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ
Υπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ
τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως*

Υ Π Ο

ΑΡΓΥΡΙΟΥ Π. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ



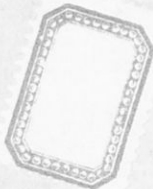
ΕΚΔΟΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

Χ. ΒΑΡΙΑΝΤΖΑ & Κ. ΤΣΟΥΤΣΑΝΗ

ΕΝ ΠΑΤΡΑΣΙΣ

1915



ΥΜΝΟΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΚΑΙ Β' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

*Ευλογούντες καὶ ἔμπνευθέντες
κατὰ τὸ τελευταῖον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ
Ἑνωρηθίου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ
τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως*

Υ Π Ο

ΑΡΓΥΡΙΟΥ Π. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ



ΕΚΔΟΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ

Χ. ΒΑΡΙΑΝΤΖΑ & Κ. ΤΣΟΥΤΣΑΝΗ

ΕΝ ΠΑΤΡΑΣ

1915

ΔΕΣΠΟΤΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

Αί πρὸς τιμὴν τοῦ δεσπότου, τοῦ Κυρίου δῆλον ὅτι Ἰησοῦ Χριστοῦ τελοῦμεναι ἑορταί, καλοῦνται δεσποτικά. Κατ' αὐτάς ἐορτάζομεν διάφορα περιστατικά τοῦ βίου τοῦ Κυρίου. Ἐορτάζομεν π. χ. τὴν γέννησιν, τὴν περιτομὴν καὶ εἴ τι ἕτερον συμβάν τοῦ βίου Αὐτοῦ. Αἱ δεσποτικά ἑορταί διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις εἰς κινήτους καὶ ἀκινήτους. Καὶ κινήται μὲν λέγονται ἐκείναι, αἵτινες στρέφονται περὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα. Ἀκίνητοι δὲ αἱ ἑορταζόμεναι εἰς τὸ διηνεκὲς κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὅπως τὰ Χριστούγεννα, ἡ περιτομή, ὁ Εὐαγγελισμὸς καὶ πᾶσα ἄλλη ἑορτή.

Ἐορταί δὲ γενικῶς καλοῦνται αἱ ὁρισμέναι ἡμέραι καθ' ἃς πρέπει νὰ λατρεύωμεν τὸν Θεόν. Τὴν σύστασιν δὲ αὐτῶν αἱ ἑορταί ἔχουσιν εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἀνεπαύθη εἰς δὲ τὸν Μωυσέα ἐπέβαλε ταύτην εἰπὼν „*Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου ἁγιαῖσθαι αὐτὴν κ. λ. λ.*“ Ἡμεῖς ὁμοῦ οἱ Χριστιανοὶ ἀντὶ τοῦ Σαββάτου ἑορτάζομεν τὴν Κυριακὴν ὡς ἡμέραν καθ' ἣν ἀνέστη ὁ Κύριος. Ἐκτὸς δὲ τῆς ἐβδομαδιαίας ἑορτῆς ἔχομεν καὶ ἐνικυσίους εἰς τιμὴν τοῦ Σωτήρος, τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου.

Κατὰ τὰς ἑορτάς ψάλλονται διάφοροι ὕμνοι, πικροῖα ὀνόματα ἔχοντες. Τινὲς δὲ τούτων καλοῦνται κοντάκια, διότι ἐτύλισσοντο ἐπὶ κόντακος καὶ περιφέροντο ἀπὸ τοῦ ἐνὸς χοροῦ εἰς τὸν ἕτερον. Διότι ὡς γνωστὸν οἱ ἀρχαῖοι, ἄλλως ἐτύλισσον τὰ βιβλία αὐτῶν, κατὰ ῥόμβους πράττοντες τοῦτο.

1) Πρώτη ἀκίνητος δεσποτικὴ ἑορτὴ εἶναι τὰ Χριστούγεννα,

Ἡ ἑορτὴ αὕτη τελείται τῇ 25 Δεκεμβρίου. Εἰσῆχθη δ' αὕτη ἐκ τῆς δούσεως. Τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς ταύτης εἶναι ἔργον τοῦ μεγίστου ὁμολογράφου τῆς ἐκκλησίας μας Ρωμανοῦ. Θαυμάζει δὲ τις ἐν αὐτῷ τὰς ἀντιθέσεις καὶ εἶναι ἀληθὲς ποιητικὸν ἄνθος, τὸ ἑποῖον ἐξήγησθε εἰς τὴν διὰ τῆς εὐσεβεῖας καλλιέργησιν μένην καρδίαν τοῦ μελωδοῦ ἔχει δὲ ὁ ὕμνος οὕτως ὡδεῖ:

Η Χ Ο Σ Γ'

Ἡ Παρθένος σήμερον, τὸν ὑπερούδιον τίκτει, καὶ ἡ γῆ τὸ σπῆλαιον τῷ ἀπροδίτῳ προσάγει. "Ἄγγελοι μετὰ Παμβένων δοξολογοῦσι, Μάγοι δὲ μετὰ Ἀστέρως ὁδοιποροῦσι" δι' ἡμῶς γὰρ ἐγεννήθη Παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰώνων Θεός.

Ἡ Παρθένος γεννᾷ σήμερον τὸν ὑπεράνω τῆς οὐσίας ὄντα, τὸν ὑπερπλούσιον, καὶ ἡγῆ μὴ δυναμένη νὰ προσφέρῃ ἄλλα ἐν διαίτημα, προσφέρει τὸ σπῆλαιον εἰς τὸν ἀπλησίαντον. Οἱ ἄγγελοι ὅμως δοξολογοῦσι ἐπιλέγοντες, „*δοξα ἐν ὑψίστοις Δεῶ καὶ ἐὼς γῆς εἰρήνης ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία*“ καὶ οἱ ἀγραυλοῦντες ποιμένες βλέπουσι τὸ μεγαλεῖον τοῦτο καὶ τρέχουσι, ἵνα προσκυνήσωσι τὸν Σωτῆρα, οἱ σοφοὶ τῆς ἀπω ἀνατολῆς, αἱ Μάγοι, βαδίζουσι πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀστέρως ἡμεῖς οἱ σωθέντες χαρῶμεν, διότι ἐγεννήθη νέον Παιδίον ἄνευ ἁμαρτίας καὶ τὸ γεννηθὲν τοῦτο παιδίον εἶναι ὁ πάντοτε ὢν Θεός.

Ἀξίαι σημειώσεως εἶναι αἱ ἀντιθέσεις. Ἡ Παρθένος τίκτει. Ἡ γῆ προσάγει τῷ ἀπροσίτῳ κ.τ.λ.

2) Ἄλλη ἀκίνητος ἑορτὴ εἶναι ἡ περιτομὴ τοῦ Σωτῆρος. Οἱ Ἑβραῖοι πάντες τὴν ὀγδόην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτῶν περιτέμνοντο. Πρῶτος δὲ, ἕως περιετμήθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ ἦτο ὁ Ἀβραάμ. Τὸ ἀντίθετον τῆς περιτομῆς ἐλέγετο ἀκροβυστία. Ὅταν δὲ περιτετέμνοντο ἐδίδετο καὶ τὸ ὄνομά των. Ὡστε δύναται τις νὰ εἶπῃ, ὅτι ἡ περιτομὴ ἦτο τύπος τοῦ βαπτίσματος.

Τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἥτις εἶναι ἀρχαιότατη ἄγει ἡ ἐκκλησία μας

τῆ 1 Ἰανουαρίου, καθ' ἣν ἡμέραν ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ Ἀγ. Βασιλείου.

Τὸ κοντάκιον τῆς ἐορτῆς ταύτης εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Η Χ Ο Σ Ι "

Ὁ τῶν ὄλων Κύριος Περιτομὴν ὑπομένει, καὶ βροτῶν τὰ παιδιώματα, ὡς ἀγαθὸς περιτέμνεται· διδῶσι τὴν σωτηρίαν ὁήμερον κόσμῳ· χαίρει δὲ ἐν τοῖς Ὑψίστοις, καὶ τοῦ Κτίστου Ἰε ἀρχῆς καὶ φωσφόρος, ὁ Θεὸς μύστις Χριστοῦ Βασιλείος.

Ὁ ἐξουσιαστὴς ὄλου τοῦ κόσμου ὑπομένει τὴν Περιτομὴν, καὶ τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων περικόπτει, ὡς πλήρης ἀγαθότητος. Παρέχει τὴν σωτηρίαν (δίδει) εἰς ὄλον τὸν κόσμον· χαίρει δὲ καὶ ὁ τεράρχης τοῦ Θεοῦ Βασιλείος, ὁ φέρων τὸ θεῖον φῶς, ὁ ὁποῖος εἶναι πλησίον τοῦ Θεοῦ ἐν τοῖς Ὑψίστοις καὶ ἐγνώρισε σαφῶς τὴν φύσιν τοῦ Χριστοῦ.

3) Τὰ Θεοφάνεια. Τὴν ἐορτὴν ταύτην ἐορτάζομεν τῆ 6 Ἰανουαρίου πρὸς ἀνάμνησιν τῆς βαπτίσεως τοῦ Κυρίου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου. Τότε δὲ ἐφανερώθη τὸ μυστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ὁ Υἱὸς ἐβαπτίζετο, τὸ Πνεῦμα κατήρχετο ἐν εἶδει Περιστερᾶς καὶ ὁ Πατὴρ ἐφώνει «*Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ νύδόκησα.*» Τὸ κοντάκιον τῆς ἐορτῆς εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Ἐπεφάνεις ὁήμερον τῆ οἰκουμένη καὶ τὸ φῶς Σου, Κύριε, ἐδημιώθη ἐφ' ἡμᾶς, ἐν ἐπιγνώσει ὑμνοῦντές σε Ἱεροε, ἐφάνης τὸ φῶς τὸ ἀπυρόσιστον.

Ἐκχμας τὴν παρουσίαν Σου σήμερον εἰς τὴν Οἰκουμένην, ἢ ἐφώτισας σήμερον τὴν οἰκουμένην, καὶ τὸ φῶς Σου, Κύριε, ἐσημειώθη εἰς ἡμᾶς, (διότι ἔκτακτα γεγονότα ἐπηκολούθησαν) οἷνες μετὰ πλήρους γνώσεως ὑμνοῦμέν Σε, (ἐπειδὴ ἐβεβαιώθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πατρὸς ἢ ἀποστολῆ Σου.) Ἱεροε, ἐφανερώθη, ὅτι εἶσαι τὸ Φῶς τὸ ἀπλησίαστον.

4) Ἡ Ἐκπαλιὰ τοῦ Κυρίου. Τὴν ἐορτὴν ταύτην ἐορτάζομεν τῆ 24 Φεβρουαρίου, ἧτις 40 ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ

Κυρίου. Ὁ Μωσαϊκὸς δηλαδὴ νόμος διέταξε, ἵνα πᾶν ἄρρεν φέρηται τὴν 40ὴν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του ἡμέραν εἰς τὸν ναὸν καὶ προσφέρεται θυσία ὑπὸ τῶν γονέων. Τὴν διάταξιν δὲ ταύτην ἐπιτελοῦσα ἡ Θεοτόκος ἦλθε μετὰ τῶν ὠρισμένων διὰ τὴν θυσίαν. Τότε ὑπαπήντησεν (ὑπεδέχθη) τὸν Κύριον ὁ Συμεὼν εἰπὼν, τὸ «*Νῦν ἀπολύεις ἰδὼν δοῦλόν σου, Δέσποια, κατὰ τὸ ρῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠλοίμασας κατὰ ἀρρώστων πάντων τῶν Ἰαῶν. ὡς εἰς ἀνοκάρυφιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ*»

Τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς ταύτης εἶναι τὸ ἐπόμενον.

Η Χ Ο Σ Α'.

Ὁ Μήτηρ ἀπαρθεναὶκὴν ἀγίασας τῷ τόκῳ σου, καὶ χεῖρας τοῦ Συμεὼν εὐλογῆσας ὡς ἔπρεπε, προφθάσας καὶ νῦν ἔδωσας ἡμᾶς, Χριστέ, ὁ Θεός. Ἄλλ' εἰρήνευσον ἐν πολέμοις τὸ πολίτευμα, καὶ κρατᾶ' ὠσον βασιλεῖς, οὓς ἠγάπησας, ὡς μόνος φιλόανθρωπος.

Ὁ ἀγίαςας διὰ τῆς ὑπερφυοῦς σου γεννήσεως τὴν μήτραν τῆς Παρθένου καὶ τὰς χεῖρας τοῦ Συμεὼν ἀξιῶσας τοιαύτης χάριτος, ἀφ' οὗ προέφθασας ἔσωσας ἡμᾶς, ὦ Χριστέ, ὅστις εἶσαι Θεός. Ἄλλὰ κατὰ τὸν καιρὸν τῶν πολέμων φέρε εἰς τὸ κράτος τὴν ποθητὴν εἰρήνην, καὶ κάμει κρατικοῦς βασιλεῖς τοὺς ὁποίους ἠγάπησας ὁ μόνος φιλόανθρωπος.

Σημ. Τὸ εὐλογεῖν ἐν τῇ Κ.Δ. σημαίνει ἐπὶ ἀνθρώπου ἐπεύχεσθαι τι τὰ ἀγαθὰ πρὸς τοῦ Ὑψίστου ἀντιθέτως πρὸς τὸ καταρᾶσθαι, ἐπὶ δὲ τοῦ Θεοῦ—ἀξιῶν τινα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἀφιλεῖν τι τὰ ἀγαθὰ:

6) Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου. Τὴν ἑορτὴν ταύτην ἄγομεν τῇ 6 Αὐγούστου εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῷ ὄρει Θαβὼρ μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου. Κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ἐκελεῖν, ὅτε ὁ Χριστὸς ὠμίλει μὲ τὸν Ἡλίου καὶ τὸν Μωυσῆν, φωνὴ ἠκούσθη ἐξ οὐρανοῦ

«*Oὐλός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀλλοῦ ἀκούετε.*»

Τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς ταύτης εἶναι τὸ ἑξῆς.

Ἐπὶ τοῦ ὄρους μετεμορφώθης, καὶ ὡς ἐχώρουν οἱ μαθηταὶ σου τὴν δόξαν σου, Χριστέ ὁ Θεός, ἐθεάσαντο, ἵνα, ὅταν Σὲ ἴδωσι σταυρούμενον, τὸ μὲν πάθος νοήσωσιν ἐκούσιον, τῷ δὲ κόμῳ κηρύξωσι, ὅτι γὰρ ὑπάρχεις ἀληθῶς τοῦ Πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα.

Ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Θαβώρ ἠλλαξες μορφήν, Χριστέ ὁ Θεός, καὶ ὡς ἦτο δυνατόν, ἀνθρωπίνως, εἶδο, οἱ μαθηταὶ σου τὴν λαμπρότητα, ἣτις Σὲ περιέβαλλεν ὡς Θεόν, ἵνα, ὅταν Σὲ ἴδωσιν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὴν μὲν σταύρωσίν Σου νοήσωσιν ὡς θεληματικῶς γενομένην, εἰς δὲ τὸν κόσμον κηρύξουσιν, ὅτι ἀληθῶς Σὺ εἶσι τοῦ Πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα (ἀκτινοβολία, λάμψις).

Εἰς τὰς ἀκινήτους δεσποτικὰς ἑορτὰς κατατάσσομεν καὶ τὰς ἑορτὰς τοῦ Σταυροῦ, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐπεξέτεινε τὰς ἀχράντους χεῖρας ὁ Κύριος. Ἡ σπουδαιότερα τῶν ἑορτῶν τοῦ Σταυροῦ εἶναι ἡ ἀγομένη τῇ 14 Σεπτεμβρίου, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, τῆς γενομένης τὴν ἐπομένην τῶν ἐγκαινίων τῆς ἀναστάσεως. Τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην ὑψώθη ὁ τίμιος σταυρός. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐγκαινία ἐτελέσθησαν τὴν 13 Σεπτεμβρίου, ὥρισθη, ὅπως ἡ ὑψωσις ἑορτάζεται τὴν 14.

Τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς ταύτης εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ ἐκούσιως, τῇ ἐπωνύμῳ Σου καινῇ πολιτείᾳ τοὺς οἰκτιρομύς Σου δώρησαι, Χριστέ ὁ Θεός· εὐφρανὸν ἐν τῇ δυνάμει Σου τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, νίκας χορηγῶν αὐτοῖς κατὰ τῶν πολεμίων. Τὴν θυμωχίαν ἔχοιεν τὴν Σύν, ὄπλον εὐθύνης, ἀντίστονον τρόπαιον.

Σὺ, ὅστις ὑψώθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θεληματικῶς, εἰς τοὺς φέροντας τὸ ὄνομά Σου Χριστιανούς, οἵτινες εἶνε νέον κράτος, γὰρ δωρήτης εἰς αὐτούς τὰ αἰσθημὰ τῆς συμπληθείας Σου, εὐχόμεθα, Χριστέ ὁ Θεός· εἶθε γὰρ εὐχαριστήσης διὰ τῆς δυνάμεώς Σου τοὺς πιστοὺς εἰς Σὲ βασιλεῖς μας, χορηγῶν εἰς αὐτούς νίκας κατὰ τῶν διαφόρων ἐχθρῶν. Ἐἶθε οἱ βασιλεῖς μας καὶ ὅλοι οἱ πιστοὶ Σου γὰρ

ἔχωμεν τὴν Σὴν συμμχίαν, ἥτις εἶναι ὄπλον εἰρήνης, ἀήττητον τρόποκιον.

ΚΙΝΗΤΑΙ ΔΕΣΠΟΤΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ



Αἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Κυρίου ἑορταί, αἵτινες δὲν γίνονται κατὰ τὸν αὐτὸν πάντοτε χρόνον, ἀλλὰ ποικίλουν, λέγονται κινήται. Κέντρον τῶν ἑορτῶν τούτων εἶναι τὸ Πάσχα.

Τὸ Πάσχα δὲ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς πρώτης οἰκουμενικῆς Συνόδου δεόν νὰ τελῆται τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πανσέληνον, τὴν ἐπομένην ἀμέσως μετὰ τὴν ἰσημερινῶν.

Ἡ σειρὰ τῶν ἀκινήτων δεσποτικῶν ἑορτῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φηρισαίου, ἥτοι δέκα Κυριακὰς πρὸ τοῦ Πάσχα καὶ τελειώνει τὴν Κυριακὴν τῶν Ἀγίων Πάντων, ἥτοι ἑπτὰ Κυριακὰς μετὰ τὸ Πάσχα. Αἱ ἑορταί αὗται ἔχουν σχέσιν μετὰ τὸ Πάσχα καὶ κατὰ πάσας ἀναφέρονται πράξεις καὶ λόγοι τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ αὗται κατατάσσονται ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς.

1) Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φηρισαίου. Οὕτω καλεῖται ἐκ τῆς ἀναγιγνωσκόμενης κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην εὐαγγελικῆς περικοπῆς. Τότε δὲ ἄρχεται τὸ Τριψῆδιον, ἥτοι τὸ βιβλίον τὸ περιέχον τὴν ἀκολουθίαν τῶν κινήτων ἑορτῶν.

Τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς ταύτης εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Φαρισαίου φύγωμεν ὑψηγορίαν, καὶ Τελώνου μάθωμεν, τὸ ταπε νὸν ἐν στεναγμοῖς, πρὸς τὸν Σωτῆρα κραυγάζοντες· Ἰλάσθητι μόνε ἡμῖν εὐδιάλλακτε.

Ἄς ἀποφεύγωμεν τὴν μεγαληγορίαν, τὸ ὑψηλὸν ὕψος τοῦ Φαρισαίου, ὅστις ἔλεγεν «οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων» καὶ ἄς μάθωμεν ἐκ μέρους τοῦ Τελώνου νὰ εἴμεθα ταπεινοὶ μετὰ συντριβῆς καρδίας, μετὰ γνώσεως τῆς ἀμαρτωλοῦ καταστάσεώς μας, κραυγάζοντες πρὸς τὸν Σωτῆρα. Ἔσο εὐσπλαγχνος, θελήμων εἰς ἡμᾶς, μόνε εἰρηνικέ.

2) Κυριακὴ τοῦ ἀσώτου. Ἡ ἀμέσως τῇ Κυριακῇ ταύτῃ ἐπι-

μένη είναι ή Κυριακή του ασώτου, ούτω καλουμένη εκ τής ανα-
γνώσεως τής γνωστής εὐαγγελικῆς περικοπῆς.

Τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς ταύτης εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Τῆς πατρῶας δόξης σου, ἀποσκιρτήσας ἀβρόνως ἐν κακοῖς
ἐδκόρπιστα, ὄν μοι παρέδωκας πλοῦτον· ὄθεν Σοι τὴν τοῦ Ἄ-
σώτου φωνὴν κραυγάζω : "Ἡμαρτον, ἐνώπιόν Σου, Πάτερ οἰ-
κτιρμον· δέξαι με μετανοοῦντα, καὶ ποίηδόν με ὡς ἓνα τῶν
μιθῶν σου.

Ἐκ τῆς πατρικῆς Σου λαμπρότητος, ἀποσκιρτήσας (φυγῶν)
ἀνοήτως, εἰς διαφόρους ἀσωτίας ἐδάπάνησα, τὸν ὅποιον μοι πα-
ρέδωκας πλοῦτον : Διὰ τοῦτο τὴν φωνὴν τοῦ Ἄσώτου πρὸς Σε
κραυγάζω : ἡμάρτησα, ἐνώπιόν Σου, Πάτερ ἐλεήμων· νὰ με δε-
χθῆς μετανοοῦντα καὶ με κάμῃς, νὰ με θεωρήῃς ὡς ἓνα τῶν ὑ-
πηρετῶν Σου. Τοῦς λόγους τούτους δύαται νὰ λέγῃ, πᾶς ἄμαρ-
τωλός, ὡς εἴμεθα ἔλοι.

β) Κυριακή τῆς Ἀπόκρεως. Λέγεται οὔτω, διότι ἀπὸ τῆς Κυ-
ριακῆς ταύτης μέχρι τῆς ἐπομένῃς γαλακτοτροφουμένη. Ἀναγινώ-
σεται κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην περικοπὴ ἀναφερομένη εἰς τὴν
μέλλουσαν κρίσιν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ κοντάκιον εἶναι σχετικόν,
ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς.

"Ὅταν ἔλθῃς ὁ Θεός, ἐπὶ γῆς μετὰ δόξης, καὶ τρέμωδι τὰ
σύμπαντα, ποταμοὶ δὲ τοῦ πυρός, πρὸ τοῦ θήματος ἔλκη,
καὶ βίβλοι ἂν ἰγῶνται, καὶ τὰ κρυπτά δημοδιεύωνται· τότε
ῥῦθαί με, ἐκ τοῦ πυρός τοῦ ἀσδέδου, καὶ ἀξίωσον, ἐκ δε-
ξιῶν Σοῦ με στῆναι, Κριτὰ δικαιοτάτε.

"Ὅταν κατὰ τὴν καθολικὴν κρίσιν, ἔλθῃ· ὁ Θεός ἐπὶ τῆς γῆς
μετὰ λαμπρότητος, ὡς κριτῆς, ὡς ἐξουσιαστῆς καὶ, ὄχι ταπεινός·
ὡς ἄλλοις κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισίν Σου ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τρέ-
μωσι τὰ σύμπαντα, ποταμοὶ δὲ πυρός· πρὸ τοῦ θήματος σύρει,
καὶ ἀνοίγωνται βιβλία καὶ γνωρίζονται ἀπὸ ἔλους ἐκεῖνα τὰ
ὅποια ἔχομεν ἡμεῖς κρυπτά· τότε ἰκετεύω νὰ με ἀπαλλάξῃς ἀπὸ
τοῦ πυρός τοῦ ἀσδέστου, εἰς τὸ ὅποιον προσρίζεις νὰ στείλῃς τοῦς
ἐξ εὐωνύμων Σου ἱσταμένους, καὶ ἀξίωσόν με νὰ σταθῶ ἐκ δεξιῶν

Σου, ἵνα μεταβῶ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ, ὃ Κριτὰ δικαιοσύνη.

4) Κυριακὴ τῆς Τυροφάγου. Οὕτω καλεῖται ἡ ἐπομένη Κυριακὴ, διότι κατὰ ταύτην μόνον γαλακτοτροφοῦντες ἀρχόμεθα ἔπειτα τῆς νηστείας.

Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Η Χ Ο Σ Π Λ Α Γ. Γ'.

Τῆς σοφίας ὁδηγέ, φρονήσεως χορηγέ, τῶν ἀφρόνων παι-
λευτά, καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστά, δαΐμονον, δυνάμιδον,
τὴν καρδίαν μου, Δέσποτα. Σὺ δίδου μοι λόγον, ὁ τοῦ Πα-
τρὸς Λόγος· ἰδοὺ γὰρ τὰ χεῖλη μου οὐ μὴ κωλύσω ἐν τῷ
κρούειν σοί· Ἐλεῆμον ἐλέησόν με τὸν παραπεδόντα.

Χριστέ, ὅστις εἶσαι ὁ ὁδηγὸς τῆς σοφίας (ὁδηγεῖς τοὺς σοφοὺς)
καὶ χορηγεῖς τὴν φρόνησιν, καὶ ἐκπαιδεύεις τοὺς ἀνοήτους, καὶ
ὑπερασπίξῃς τοὺς πτωχοὺς, εἶθε νὰ στηρίξῃς καὶ νὰ κάμῃς τὴν
καρδίαν μου νὰ Σὲ ἐγνωσῇ, ὡς Δέσποτα. Σὺ νὰ μοι δίδῃς λόγον νὰ
ὕμνω τὸν Θεόν, ὅστις εἶσαι ὁ ἀΐδιος Λόγος τοῦ Θεοῦ Πατρὸς· ἰδοὺ
ὅτι τὰ χεῖλη μου ποτὲ δὲν θὰ τὰ ἐμποδίσω νὰ κραυγάζω εἰς πρός
ὡς ἐλεῆμον ἐλέησον ἐμέ, ὅστις ἐπλανήθην.

5) Πρώτη Κυριακὴ τῶν νηστεϊῶν. Οὕτω καλεῖται, διότι εἶναι ἡ
Σέ, πρώτη Κυριακὴ καθ' ἣν νηστεύομεν.

Τὸ κοντάκιον αὐτῆς εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Η Χ Ο Σ Π Λ Α Γ. Δ'.

Ὁ ἀπερίγραπτος Λόγος τοῦ Πατρὸς, ἐκ Σοῦ Θεοτόκε περι-
εγράφη σαρκούμενος, καὶ τὴν ρυπωθεῖσαν εἰκόνα εἰς τὸ ἀρ-
χαῖον ἀναμορφώσας, τῷ Θεῷ κάλλει συγκατέμιξεν. Ἄλλοι
ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν, ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνι-
στοροῦμεν.

Ὁ Λόγος τοῦ Πατρὸς, ὁ ὢν ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς,
ἥτις δὲν περιγράφεται, ἥτις δὲν ὀρίζεται, δὲν νοεῖται, ἐκ Σοῦ,
Θεοτόκε, ὤρισθη ὅτε ἔλαβε σάρκα καὶ τὴν ἀνθρωπίνην εἰκόνα,
ἥτις ἐκκλησιώθη ἕνεκα τῆς ἀμικρίας τῶν Πρωτοπλάστων εἰς τὴν

πρὸ τῆς πτώσεως κατάστασιν αὐτὴν ἐπανέφερον, διὰ τοῦ Θεοῦ κάλλους αὐτὴν συνανέμειξεν. Ἀλλὰ ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν δι' ἔργων καὶ διὰ λόγων ταύτην ἀνερευνῶμεν.

6) Δευτέρα Κυριακὴ τῶν νηστειῶν. Κατὰ ταύτην ἐορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ ὑπεραπιστοῦ τῆς Ὁρθοδόξιας ζήσαντος ἐν ἔτει 1350 μ. Χ. Ἦτο δ' αὐτός ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης.

Τὸ τοντάκιον εἶναι τὸ ἐπόμενον.

Τὸ τῆς δοφίας ἱερὸν καὶ θεῖον ὄργανον, θεολογίας τὴν λαμπρὰν ἀνιμωδῶς δάμπιγγα, ἀνιμωδῶν δε Γρηγόριε Θεοορῆμον. Ἀλλ' ὡς νοῦς Νοῦ τῷ πρώτῳ παριδόμενος, πρὸς αὐτὸν τὸν νοῦν ἡμῶν Πάτερ, ὀδύγησον, ἵνα κράζωμεν. Χαῖρε κῆρυξ τῆς χάριτος.

Δοξολογοῦμέν σε ὅλοι, ὦ Γρηγόριε, Θεοορῆμον, ὅστις εἶσαι τὸ ἱερὸν καὶ θεῖον ὄργανον τῆς σοφίας καὶ τῆς θεολογίας ἢ λαμπρὰ σάκπιγξ. Ἀλλ' ὡς νοῦς ἱστάμενος πλησίον τοῦ πρώτου Νοῦ, δηλ. τοῦ Θεοῦ, πρὸς Αὐτὸν τὸν Θεὸν νὰ ὀδηγήσῃς τὸν νοῦν μᾶς, ὦ Πάτερ, ἵνα κράζωμεν. Χαῖρε, ὦ κῆρυξ τῆς χάριτος.

7) Τρίτη Κυριακὴ τῶν νηστειῶν. Αὕτη λέγεται καὶ Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκύνησεως, διότι προβάλλεται τοῖς πιστοῖς ὁ Σταυρὸς πρὸς προσκύνησιν:

Τὸ κοντάκιον τῆς Κυριακῆς ταύτης εἶται τὸ ἐπόμενον.

Η Χ Ο Σ Β Α Ρ Υ Σ

Οὐκ ἔτι φλογίνη ρομφαία φυλάττει τὴν πύλιν τῆς Ἐδέμ· αὐτὴ γὰρ ἐπῆλθε παρὰ ἄδοξος ὀβέδις, τὸ ξύλον τοῦ Σταυροῦ· θανάτου τὸ κέντρον, καὶ Ἄδου τὸ νίκος ἐλάλαται. Ἐπέστεις δὲ Σωτήριον μου βοῶν τοῖς ἐν Ἄδη. Εἰδάγεσθε πάλιν εἰς τὸν Παράδεισον.

Δὲν φυλάττει πλέον ἄγγελος μὲ φλογίνην ρομφαίαν (μάχαιραν, ἣτις ἐκπέμπει φλόγας) τὴν πύλιν τοῦ Παραδείσου, ὡς ἔκαμε τοῦτο μετὰ τὴν πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων ὁ Θεός, θέσας ἐκεῖ ἄγγελον, ἵνα φυλάττῃ. Διότι αὐτὴν τὴν μάχαιραν παραδόξως ἔσθυσε τὸ ξύ-

λον τοῦ Σταυροῦ (ὁ σταυρικὸς θάνατος τοῦ Κυρίου κατήργησε τὴν ἁμαρτίαν, τὸ κέντρον τοῦ θανάτου καὶ ἡ ὑπερίσχυσις τοῦ Ἄδου ἔχει ἀποδιωχθῆ). Ἐφανερώθη δέ, Σωτὴρ μου βοῶν εἰς τοὺς ἐν Ἄδῃ. Πηγαίνετε πάλιν εἰς τὸν Παράδεισον.

Τετάρτη Κυριακὴ τῶν νηστειῶν. Κατ' αὐτὴν ἐορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς κλίμακος, βιβλίου περιέχοντος τὸ πῶς βαθμηδὸν δυνάμεθα νὰ ὑψωθῶμεν εἰς τὰς ἀρετάς.

Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Η Χ Ο Σ Α'.

Καρποὺς ἀειθαλεῖς ἐκ τῆς βίβλου προσφέρων, διδάγματα σοφῆ, καθιδύνεις καρδίας, τῶν τούτοις μετὰ νήψεως, προεχόντων μακάριε. Κλίμαξ γὰρ ἔστι, ψυχᾶς ἀνάγουσα γῆθεν, πρὸς οὐρανόν, καὶ διαμένουσαν δόξαν, τῶν πίστει τιμώντων σε.

Καρποὺς ἀειθαλεῖς ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς προσφέρων, ὡς διδάγματα, σοφῆ Ἰωάννη, εὐχαριστεῖς τὰς καρδίας ἐκείνων, οἵτινες μετὰ φρονήσεως προσέχουσι, εἰς ὅσα γράφεις, ὦ μακάριε. Διότι εἶναι τὸ σύγγραμμά πραγματικὴ Κλίμαξ, ἥτις τὰς ψυχὰς ἀναδιδάξει ἀπὸ τῆς γῆς πρὸς τὴν οὐράνιον καὶ τὴν διαμένουσαν λαμπρότητα, ἐκείνων οἵτινες ἐν πίστει τιμῶσί Σε.

9) Πέμπτη Κυριακὴ τῶν νηστειῶν. Τὴν Τετάρτην τῆς πέμπτης ταύτης ἑβδομάδος ψάλλεται ὁ κανὼν ὁ καλούμενος μέγας, ἔργον τοῦ Ἀνδρέου Κρήτης (713), ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ 280 τροπαρίων. Τὴν δὲ Κυριακὴν τελεῖται ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας Μαρίας Αἰγυπτίας, ἡ ὁποία μετανοήσασα καὶ ὑποβληθεῖσα εἰς ἀσκήσεις ἡγαπήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Τὸ κοντάκιον τοῦ μεγ. κανόνος εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Η Χ Ο Σ ΠΑ. Β'

Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου, ἀνάστα τί καθεῖθεις, τὸ τέλος ἐγγίζει, καὶ μέλλεις θορυβεῖσθαι ἀνάνησον οὖν, ἵνα φεῖσθαι

δου Χριστός ὁ Θεός, ὁ πανταχοῦ παρών, καὶ τὰ πάντα πληρῶν.

Ἦ ψυχὴ μου, ψυχὴ μου, ἀνάσθητι διὰ τί εἶσαι ναρκωμένη ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ καιμάσαι ; πλησιάζει τὸ τέλος καὶ μέλλεις νὰ θορυβῆθῃς, διότι ἐπίκειται ἡ κρίσις. Ἔλα εἰς τὰ λογικά σου λοιπόν, ἵνα σὲ λυπηθῇ ὁ Χριστός ὁ Θεός, ὁ ὅποιος εἶναι πανταχοῦ παρών, καὶ τὰ πάντα πληρῶν.

Τῆς Κυριακῆς δὲ τὸ ἀκόλουθον.

Τῆς ἁμαρτίας τὴν ἐκβύουσα, τῆς μετανοίας τῷ φωτὶ αἰγαοθεΐδα, τὴν δὴν καρδίαν ἔνδοξε, προσῆξας τῷ Χριστῷ, τούτου τὴν πανάμωμον, καὶ ἁγίαν Μητέρα, πρέσβυν συμπαθέστατον, προδενέγκαδα* ὄθεν καὶ τῶν πταισμάτων εἴρες ἀποχὴν, καὶ οὖν ἀγγέλοις αἰεὶ ἐπαγάλλεσθαι.

Σὺ, ὦ Μαρία Αἰγυπτία, διαφυγοῦσα τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας φωθεΐτα ὑπὸ τοῦ φωτός τῆς μετανοίας, τὴν καρδίαν Σου ἔνδοξε προσέφερας εἰς τὸν Χριστόν, τούτου τὴν πάναμωμον καὶ ἁγίαν Μητέρα ὡς πρέσβυν συμπαθέστατον προσέφερας. Δὲ τούτου εἴρες τὴν ἀπομάκρυνεν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ μαζί μὲ τοὺς ἀγγέλους χαίρεις.

10) Ἡ ἕκτη Κυριακὴ τῶν νηστειῶν λέγεται καὶ Κυριακὴ τῶν βῶτων εἰς ἀνάμνησιν τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου τοῦ Κυρίου εἰς Ἱερουσόλυμα, καθ' ἣν παῖδες κρατιῦντες κλάδους βῶτων ὑπεδέξαντο τὸν Σωτῆρα, καὶ ἐβόων «*Ὡσαννά=ὦ Δεὲ σῶσον, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.*»

Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Η Χ Ο Σ Η Δ Α Γ. Β'.

Τῷ Θρόνῳ ἐν οὐρανῷ, τῷ πῶλῳ ἐπὶ τῆς γῆς ἐποχοῦμενος Χριστὲ ὁ Θεός, τῶν ἀγγέλων τὴν αἰνεσίαν, καὶ τῶν Παίδων ἀνάμνησιν, προεδείξου βρώτων Σοι. Εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος τὸν Ἄδὰμ ἀνακαλέσασθαι.

Εἰς τὸν οὐρανὸν φέρεσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ εἰς τὴν γῆν ἐπὶ

του πώλου Χριστέ ὁ Θεός, ἐδέχθη τῶν Ἀγγέλων τὴν δοξολογίαν καὶ τῶν Παίδων τὴν ὑπενθύμῃσιν, οἵτινες ἐδόσαν πρὸς Σέ. Νὰ εἶσαι εὐλογημένος Σὺ, ὅστις ἔρχεσαι νὰ διορθώῃς τὰ ἀμαρτήματα τοῦ Ἀδάμ.

Εἶτα ἀκολουθεῖ ἡ μεγάλη ἐβδομάς, ἣτις καλεῖται οὕτω, διότι μεγάλη γεγονότα κατ' αὐτὴν συμβαίνουσιν. Ἡ ὑμνοδία τῆς ἐβδομάδος ταύτης εἶναι καὶ τι θαυμαστόν. Ὅτι ἡδύνατο ἡ εὐσεβὴς ψυχὴ νὰ παραγάγῃ περιέχεται ἐν τῇ ὑμνοδίᾳ ταύτῃ, ἣτις εἶναι ἀριστοῦργημα λυρικῆς ποιήσεως.

Τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος ταύτης καταγράφομεν τὰ κοντάκια καὶ ἐρμηνεύομεν ἅμα.

1) Τῆς Μ. Δευτέρας τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Ὁ Ἰακώβ ὠδύρετο τοῦ Ἰωσήφ τὴν στέρησιν, καὶ ὁ γενναῖος ἐκάθαστο ἄρματι, ὡς βασιλεὺς τιμώμενος.

Τῆς Αἰγυπτίας γὰρ τότε ταῖς ἡδοναῖς μὴ δουλεύσας, ἀντεδοξάζετο παρὰ τοῦ βλέποντος τὰς τῶν ἀνθρώπων καρδίας καὶ νέμοντος στέφους ἄφθαρτον.

Ὁ Ἰακώβ ἐθλίβετο διὰ τὴν στέρησιν τοῦ Ἰωσήφ, ὃν οἱ ἀδελφοὶ του εἶχον πωλήσει εἰς Ἰσμαηλίτας ἐμπόρους, καὶ ὁ Ἰωσήφ περιφέρετο ἐπὶ βασιλικῆς ἀμάξης, ὡς βασιλεὺς ἐκτιμώμενος. Διότι ἐπειδὴ δὲν ἐδούλευσεν εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς Αἰγυπτίας, τῆς συζύγου τοῦ Πετερρῆ, ἀντεδοξάζετο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅστις βλέπει τὰς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων, ἔλα δὴ τὰ διανοήματα καὶ πὰς πράξεις αὐτῶν, καὶ ὁ ὅποιος διανέμει τὸν ἀφθαρτον στέφανον.

2) Μεγάλῃ Τρίτῃ. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Τὴν ὄραν, ψυχὴ, τοῦ τέλους ἐννοήσασα, καὶ τὴν ἐκκοπὴν τῆς σικκῆς δειλιάσασα, τὸ δοθέν σοι τάλαντον φιλοπόνοω ἔργασαι ταλαιπώρῃ, γρηγοροῦσα καὶ κράζουσα. Μὴ μεινωμένῃ ἔξω τοῦ νυμφῶνος Χριστοῦ.

Τὴν ὄραν τοῦ θανάτου, ὦ ψυχὴ μου, ἐννοήσασα καὶ δειλιάσασα διὰ τὴν ἀποκοπὴν τῆς ἀκάρπου σικκῆς, τὸ τάλαντον, (ἦτοι τὰς πνευματικὰς δυνάμεις, αἵτινες ἐδόθησαν πρὸς σέ) μετὰ φιλοπονίας

νά καλλιεργῆς, νά ἐργάζησαι, ὦ δυστυχῆς, ἀφυπνίζομενη καὶ κλάζουσα. Νά μὴ μείνωμεν ἔξω τοῦ νυμφικοῦ θηλάμου τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἔμειναν αἱ μοῖραι παρθένου.

3) Μεγάλη Τετάρτη. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Ἰπὲρ τὴν πόρνην, ἀγαθέ, ἀνομήσας δακρῶν ὄμβρους οὐδαμῶς Σοι προοῆξά* ἀλλὰ σιγῇ δεόμενος προσπίπτω σοι, πόθῳ ἀσπαζόμενος τοὺς ἀχράντους Σου πόδας, ὅπως μοι τὴν ἄφεσιν, ὡς δεσπότης παράδοξης, τῶν ὀφλημάτων κράζοντι, Σωτήρ. Ἐκ τοῦ βορβόρου τῶν ἔργων μου ρυθθαί με.

Περὶ σσότερον ἀπὸ τὴν πόρνην, ἀγαθέ, ἀμαρτήσας ἐκ δακρῶν βροχᾶς δὲν προσέφερον* ἀλλὰ μετὰ σιγῆς παρακαλῶν ἱκετεύω Σε ἢ ἐναγκαλιζομαι Σε, μετὰ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας καταφιλῶν τοὺς ἀμάντους Σου πόδας, ἵνα παράσχης τὴν συγχώρησιν, ὡς δεσπότης, τῶν ἀμαρτημάτων ἐν ᾧ ἐγὼ κλάζω, Σωτήρ. Ἐκ τοῦ βορβόρου τῶν ἔργων μου σῶσόν με.

4) Μεγάλη Πέμπτη. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Η Χ Ο Σ Η Α Δ'.

Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν* Αὐτὸν γὰρ κατείδε Μαρία ἐπὶ τοῦ ξύλου, καὶ ἔλεγεν. Εἰ καὶ σταυρὸν ὑπομένεις, Σὺ ὑπάρχεις ὁ Υἱὸς καὶ Θεὸς μου.

Ἐκεῖνον, ὁ Ὅποιος δι' ἡμᾶς ἐσταυρώθη, ἐμπρός! πάντες ἄς ὑμνήσωμεν διότι Αὐτὸν παρητήσει ἡ Μαρία, ἢ Θεοτόκος ἐν ᾧ ἦτο ἐπὶ τοῦ ξύλου καὶ ἔλεγεν. Ἐὰν καὶ ὑφίστασαι σταυρικὸν θάνατον, Σὺ ἔμως ὑπάρχεις ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς μου.

6) Μέγα Σάββατον. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, νεκρὸς ὁρᾶται* καὶ θυμῶν καὶ ἀνδρόνι ἐνεκλιμένος,* ἐν μνημείῳ κατατίθεται, ὡς θνητὸς ὁ Ἄθάνατος. Γυναῖκες δὲ Αὐτὸν ἤλθον μερίσαι, κλαίονσαι πικρῶς καὶ βοῶσαι* τοῦτο τὸ Σάββατον ἔστι τὸ ὑπερευλογημένον, ἐν ᾧ Χριστὸς ἀφυπνώσας, ἀναστήσεται τριήμερος.

Ἐκεῖνος, ὁ Ὅποιος ἔκλεισε τὴν ἄβυσσον τῆς ἀμαρτίας, βλέπε-

Σημ. *) ἐνεκλιμένος εἶναι παρὰ τὸ ὄημαι. ἐνεκλιέω = περιεπλήσσω.

ται νεκρός· και περιτετυλιγμένος δια σιμόνης (είδος ρητινώδους κόμωος Ἀραβικοῦ τινος δένδρου, οὗ ἐπιοιοῦντο χρῆσιν εἰς τὴν ταρίχουσιν τῶν νεκρῶν) και σινδόνας, τίθεται ἐντός μνημείου, ὡς θνητὸς ὁ Ἀθάνατος. Γυναῖκες δὲ ἦλθον νὰ ἀλείψωσι μὲ μύρον, κλαίουσαι πικρῶς και φωνάζουσαι· τοῦτο τὸ Σάββατον εἶναι παρὰ πολὺ εὐλογημένον, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ ὕπνου, θὰ ἀναστῆθῃ τὴν τρίτην ἡμέραν.

7) Κυριακὴ τοῦ Πάσχα. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Εἰ και ἐν τάφῳ κατήλθες, Ἀθάνατε, ἀλλὰ τοῦ Ἄδου καθεῖλες τὴν δύναμιν· και ἀνέστης ὡς νικητὴς, Χριστὲ ὁ Θεός, γυναιξὶ Μυροφόροις φθεγγάμενος χαίρετε, και τοῖ Σοῖς ἀποστόλοις εἰρήνην δωρούμενος ὁ τοῖς πεδοῦδι παρέχων ἀνάστασις

Ἄν και ἐτάφης, Ἀθάνατε, ἀλλὰ τοῦ Ἄδου ἀφῆρεσας τὴν δύναμιν και ἀνέστης ὡς νικητὴς, Χριστὲ ὁ Θεός, εἰπὼν εἰς Μυροφόρους γυναικας χαίρετε, και εἰς τοὺς Σοὺς ἀποστόλους εἰρήνην δωρούμενος, ὁ εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς παρέχων ἀνάστασιν.

1) Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ ἢ τοῦ Ἀντίπατχα. Λέγεται οὕτω ἡ Κυριακὴ αὕτη, διότι κατὰ ταύτην ἀναγιώσκεται ἡ περικοπὴ ἐκείνη, ἐν ἣ ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Θωμᾶς ἐπέστη κατόπιν ψιγλήψεως τοῦ Κυρίου. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Τῆ φιλοπράμονι δεξιᾶς, τὴ ζωοπάροχόν Σου πλ υράν, ὁ Θωμᾶς ἐξηρεύνησε, Χριστὲ ὁ Θεός· συγκεκλεισμένον γὰρ τῶν θυρῶν ὡς εἰσῆλθες, ὄν τοῖς λοιποῖς Ἀποστόλοις ἐδόα Σοι· Κύριος ὑπάρχεις και Θεός μου.

Διὰ τῆς περιέργου δεξιᾶς, τὴν ζωοπάροχόν Σου πλευράν, ὁ Θωμᾶς ἐξηρεύνησε, Χριστὲ ὁ Θεός· διότι, ὅτε εἰσῆλθες ἐν ᾧ αἱ θύραι εἶχον τελείως κλεισθῆ, μὲ μὲ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους ἐδόα εἰς Σέ· Κύριος εἶσαι δι' ἐμέ και Θεός μου.

2) Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων εἰς ἀνάμνησιν τῶν μυροφόρων γυναικῶν και τοῦ Ἰωσήφ και τοῦ Νικοδήμου, οἱ ὅποιοι ἐκήδευσαν τὸν Χριστόν. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Τὸ χαίρει ταῖς Μυροφόροις ὀθειγξάμενος, τὸν ὀρῆνον τῆς προμῆτορος Εὐας κατέπαυδας, τῇ Ἀναστάσει, Χριστέ ὁ Θεός· τοῖς Ἀποστόλοις τοῖς Σοῖς κηρύττειν ἐ π ἔ τ α ξ α ς, Ὁ Σωτῆρ ἐξανέστη τοῦ μνήματος.

Σὺ, ὅστις εἶπες τὸ χαίρειτε εἰς τὰς Μυροφόρους, τὸν θρῆνον τῆς Προμῆτορος Εὐας, ἥτις ἔκλαιε διὰ τὴν διαπραχθεῖσαν ἀμαρτίαν κατέπαυσας, διὰ τῆς Ἀναστάσεώς Σου, Χριστέ ὁ Θεός· εἰς δὲ τοὺς Σοὺς Ἀποστόλους ἐπέβαλες νὰ κηρύττωσιν. Ὁ Σωτῆρ ἐξανέστη τοῦ μνήματος.

3) Κυριακὴ τοῦ Παράλυτου. Ἡ Κυριακὴ αὕτη καλεῖται οὕτω, διότι ἀναγινώσκεται σχετικὴ εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς ἱάσεως τοῦ Παράλυτου. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Τὴν ψυχὴν μου, Κύριε, ἐν ἀμαρτίαις παντοίαις, καὶ ἀτόποις πράξεσι, δεινῶς παραλελυμένην, ἔγειρον τῇ Θεϊκῇ Σου ἐπιτοσίᾳ, ὥσπερ καὶ τὸν Παράλυτον ἔγειρας πάσαι, ἵνα κράζω δόξομένος. Οἰκτίρημον, δόξα, Χριστέ, τῷ κράτει Σου.

Κύριε, τὴν ψυχὴν μου, ἥτις εἰς ἀμαρτίας καὶ ἀτόπους πράξεις δεινῶς ἔχει παραλύσει, ἔγειρον διὰ τῆς Θεϊκῆς Σου βοηθείας καθὼς ἔγειρας τὸν Παράλυτον πρὸ καιροῦ, πάλαι, ἵνα κράζω, ἀφ' οὗ ἔχω ἤδη σωθῆ. Ἐλεῆμον, δόξα Χριστέ, εἰς τὴν μεγάλην Σου δόξαν.

4) Κυριακὴ τῆς Σαμαρείτιδος. Οὕτω καλεῖται ἡ Κυριακὴ αὕτη, διότι κατὰ ταύτην ἀναγινώσκεται ἡ γνωστὴ εὐαγγελικὴ περικοπὴ, ἡ περιέχουσα τὸν διάλογον τοῦ Σωτῆρος μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἑξῆς:

Ἰδέτε ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄρει ἡ Σαμαρεῖτις, ἐθαύασε, τὸ τῆς δόξιας ὕδωρ Σε, ᾧ ποτισθεῖσα θαυσιλῶς, βασιλείαν τὴν ἄνωθεν ἐκλυθώδατο ἡ αἰδιμος.

Μὲ πίστιν, ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ ἡ Σαμαρεῖτις, παρετήρησε μετὰ προσοχῆς Σέ, ὅστις εἶσαι ὕδωρ σοφίας, διὰ τοῦ ὁποίου ἀφ' οὗ ἐποτίσθη ἀφθόνως, ἐπέτυχε διὰ κλήρου τὴν ἄνωθεν βασιλείαν, αἰωνίως ἡ προσφιλής.

5) Κυριακή τοῦ τυφλοῦ. Λέγεται ἐκ τῆς ἀναγιγνωσκομένης εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἣτις ἀναφέρει τὴν ἴασιν τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Η Χ Ο Σ Δ'.

Τῆς ψυχῆς τὰ ὄμματα πεπνηρωμένος, Σοὶ Χριστέ προδέρχομαι, ὡς ὁ τυφλὸς ἐκ γενετῆς, ἐν μετανοίᾳ κραυγᾶζων Σοὶ· Σὺ τῶν ἐν σκοτει τὸ φῶς τὸ ὑπέρλαμπρον.

Ἀκροτηριασμένος κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς, εἰς Σέ, ὦ Χριστέ, προσέρχομαι, καθὼς προσήλθεν ὁ τυφλὸς ἐκ γενετῆς, μετανοῶν δὲ κραυγᾶζω πρὸς Σε Σὺ Χριστέ εἶσαι εἰς τοὺς καθημένους ἐν τῇ σκοτει τῆς ἀμικρίας, τὸ φῶς τὸ ὑπέρλαμπρον.

6) Ἀνάληψις. Τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὁ Κύριος ἀνελήφθη, ὁρώντων τῶν μαθητῶν, εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐορτάζεται ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας. Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἑξῆς.

Η Χ Ο Σ ΠΑ. Δ'

Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πληρώσας οικονομίαν, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ἐνώσας τοῖς οὐρανόις, ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐδαμῶθεν χωριζόμενος, ἀλλὰ μένων ἀδιάστατος, καὶ βῶν τοῖς ἀγαπῶσί Σε· Ἐγὼ εἶμι μεθ' ὑμῶν ναὶ οὐδεὶς καθ' ἡμῶν.

Ἄφ' οὗ ἐγένετο δι' ἡμᾶς ἄνθρωπος καὶ ἐπικθεῖς, καί, ἀφ' οὗ ἤνωσας τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὸν Θεόν, ἀνελήφθης ἐν λαμπρότητι Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὐδόλω; ὦν διάφορος ἀλλὰ μένων συνεχῆς (ἄνευ διαλειμμάτων) καὶ βῶν πρὸς τοὺς ἀγαπῶντάς Σε. Ἐγὼ εἶμι μετὰ Σε καὶ κανεὶς δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἐναντίον Σε.

7) Κυριακή τῶν Πατέρων. Ἡ Κυριακή μετὰ τὴν ἀνάληψιν λέγεται Κυριακή τῶν Πατέρων. Ἐορτάζεται δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἡ μνήμη τῶν Πατέρων, τῶν συναλλόντων ἐν τῇ Πρώτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ τῇ 325.

Τὸ κοντάκιον εἶναι τὸ ἑξῆς.

Τῶν Ἀποστόλων τὸ κύρυγμα, καὶ τῶν Πατέρων τὰ δόγματα, τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν πίστιν ἐκράτυνεν· ἢ καὶ χιτῶνα φοροῦσα τῆς ἀληθείας, τὸν ὕψαντον ἐκ τῆς ἄνω θεολογίας, ὁμοιομεῖ καὶ δοξάζει τῆς εὐδοκίας τὸ μέγα Μυστήριον.

Τὸ κύρυγμα τῶν Ἀποστόλων, καὶ τὰ δόγματα (αἱ δογματικαὶ διδασκαλίαι τῶν Πατέρων) τῶν Πατέρων τὴν πίστιν ἐστερέωσαν· ἢ ὅποια ἐκκλησία φοροῦσα τὸν χιτῶνα τῆς ἀληθείας, ὁ ὅποιος εἶναι· ὕψαντος· ἐκ τῆς ἄνω θεολογίας, ὀρθῶς διδάσκει καὶ δοξάζει τὸ μέγα μυστήριον τῆς εὐσεβείας.

Καθίσματα λέγονται οἱ ὕμνοι ἐκεῖνοι κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὁπίων ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Χριστιανοὺς νὰ κάθηνται. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν ἐκάθηντο, μόνον δὲ ἐν ὠρισμέναις περιστάσεσι ἠγείροντο.

Τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα ψάλλεται κατανυκτικώτατα ὁ ἀκόλουθος ὕμνος.

Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μύθῳ τῆς νυκτός· καὶ μακάριος ὁ δοῦλος, ὃν εὐρήσει γρηγοροῦντα· ἀνάξιος δὲ πάλιν, ὃν εὐρήσει ραθυμοῦντα. Βλέπε οὖν ἡ ψυχή μου, μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῆς, ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῆς καὶ τῆς βασιλείας ἔξω κλεισθῆς· ἀλλὰ ἀνάψον κράζουσα· "Ἄγιος, "Ἄγιος, "Ἄγιος εἶ ὁ Θεός· διὰ τῆς θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς.

Ὁ ὕμνος οὗτος ἔχει ἐμπνευσθῆ ἐκ τῆς συνηθείας τῆς τελέσεως τοῦ γάμου παρ' Ἑβραίοις, ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν δέκα Παρθένων.

Ἰδοὺ ὁ Χριστὸς ἔρχεται, ὅπως ὁ Νυμφίος ἐν τῷ μύθῳ τῆς νυκτός· εὐτυχής εἶναι ὁ δοῦλος, ἦτοι ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον θὰ εὕρῃ ἐξυπνόν, δηλ. μὴ κοιμώμενον, ὡς ζαλισμένον ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν ἀνάξιος δὲ εἶναι ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον θὰ εὕρῃ ἀμελοῦντα τὴν σωτηρίαν του. Σὺ, ὦ ψυχή μου, βλέπε καὶ πρόσθε μὴπως παρασυρθῆ ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς ἀμαρτίας, ἥτις ναρκώνει, καὶ κλεισθῆς ἔξω τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἀφ' οὗ παραδοθῆς εἰς τὸν θάνατον τῆς ἀμαρτίας· ἀλλὰ ἐλθέ εἰς τὸν ἑαυτὸν σου κράζουσα· "Ἄγιος ὁ Πατήρ, "Ἄγιος ὁ Υἱός, "Ἄγιον τὸ Πνεῦμα τὰ

τρία ὅμως ταῦτα πρόσωπα εἰς Θεός : Διὰ τῶν μεσιτειῶν νῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς.

“Ὅτε οἱ ἑνδοξοὶ Μαθηταί, ἐν τῷ νικητῆρι τοῦ δεῖπνου ἐφώζοντο, τότε Ἰούδας ὁ θυσεβής, φιλαργυρίαν νοήσας ἐκοτίζετο καὶ ἀνόμοις κριταῖς, Σὲ τὸν δίκαιον κριτὴν παραδίδωδι. Βλέπε χρημάτων ἐραστά, τὸν δ' ἂ ταῦτα ἀγκῶνη κρηδόμενον” φεῦγε ἀκόρεστον ψυχὴν, τὴν Διδασκάλω τοιαῦτα τολμήδασαν. “Ὁ περὶ πάντας ἀγαθός, Κύριε, δόξα Σοι.

Τὴν Μεγάλην Πέμπτην ψάλλεται ὁ ἄνω ὕμνος, ἐν ᾧ συγμιχτίζεται ἡ στυγερά προδοσία τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ φιλαργυρία ἢ ὠθήσασα τοῦτον.

“Ὅτε οἱ ἑνδοξοὶ μαθηταί Σου ἐδιδάσκοντο εἰς τὸν νικητῆρα πρὸ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου τὴν ταπεινοφροσύνην, διότι ὁ Κύριος ἔνιψε καὶ ἀπέμυξε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, τότε ὁ Ἰούδας ὁ ἀπεθῆς νοσήσας φιλαργυρίαν κατελήφθη ὑπὸ τοῦ σκότους τῆς ἀμικρίας καὶ εἰς παρανόμους δικαστὰς παρέδωκε Σὲ τὸν δίκαιον δικαστήν. Πρόσεξε σύ, ὅστις εἶσαι ἐραστὴς τῶν χρημάτων τὸ πάθημα τοῦ Ἰούδα, ὅστις μετεχειρίσθη δι' ἐκυτὸν ἀγκῶνην ἀπόφευγε, χριστικῆ, ἀχόρταστον ψυχὴν, ἦτις καὶ εἰς τὸν Διδάσκων τοιαῦτα ἐτόλμησε. Κύριε ποῦ εἶσαι δι' ὅλου; κκλῶ; νὰ εἶσαι δοξασιμένος.

Τὰ πάθη τὰ δεπτὰ, ἢ παροῦσι ἡμέρα λαμπροφθορεῖ, ὡς φῶτα ὀσδοτικά, ἀνατέλλει τῷ κόσμῳ* Χριστός γὰρ ἐπείγεται τοῦ παθεῖν ἀγαθότητι* ὁ τὰ σύμπαντα ἐν τῇ θρακὶ περιέκων, καταδέχεται, ἀναρτηθῆναι ἐν ξύλῳ, τοῦ δῶσαι τὸν ἄνθρωπον.

“Ὁ ὕμνος οὗτος εἶναι εἰσὸν τὸ προῆμον τῶν μελλόντων νὰ ἐορτασθῶσι παθῶν.

Τὰ σεβαστὰ πάθη τὰ φορεῖ ὡς λαμπρὰ ἱμάτια ἢ σημερινὴ ἡμέρα, διότι ὡς φῶτα σώζονται ἀνατέλλει τὰ πάθη ταῦτα ἢ παροῦσα ἡμέρα εἰς τὸν κόσμον. “Ὁ Χριστὸς δηλαδὴ βιάζεται νὰ ὑποστῇ σταυρικὸν θάνατον ἐξ ἀγαθότητος, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κρατεῖ, ὡς Θεός, τὸν κόσμον εἰς τὴν πλάμην τὴν, καταδέχεται νὰ κρεμασθῇ ἐπὶ ξύλου, ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον.

Τ Ε Λ Ο Σ



ΥΜΝΟΙ ΠΡΟΩΡΙΣΜΕΝΟΙ

ΝΑ ΔΙΔΑΧΘΩΣΙΝ ΕΝ ΤΗ Β' ΤΑΞΕΙ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Περὶ Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν

Πάντοτε καὶ πανταχοῦ δυνάμεθα νὰ ἀναπέμπομεν δεήσεις πρὸς τὸν κοινὸν ἡμῶν Πατέρα, τὸν Πανάγαθον δωρητὴν παντὸς ἀγαθοῦ, διότι εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν. Ἡ ἐκκλησία μας ὅμως, χωρὶς νὰ ἀπαγορεύῃ τὰς κατ' ἰδίαν προσευχάς, ὠρίσειεν ὠρισμένους τόπους καὶ, ὠρισμένας ὥρας, καθ' ἃς, κοινῇ πάντες, ὕμνους τῇ Κυρίῳ ἀναπέμπομεν. Τότε δέ, συνερχόμενοι, ὠρισμένας εὐχὰς ἀναγινώσκομεν, ὠρισμένους ὕμνους ψάλλομεν καὶ ὠρισμένα τεμάχια ἐκ τῆς Π. καὶ τῆς Κ. Δ. ἀπαγγέλλομεν. Τὰ πρακτόμενα καλοῦνται ἱεραὶ ἀκολουθίαι καὶ διακροῦνται εἰς δύο· εἰς τακτικάς, εἰαὶ ὁ ἑσπερινός, ὁ ὄρθρος κ.τ.λ. καὶ ἐκτάκτους, εἰαὶ τὸ βάπτισμα, ὁ γάμος, αἱ κηδεῖαι κ.τ.λ.

Ἑσπερινός. Τὸ προῖμιον ἐκάστης ἑορτῆς, ἥτις μέλλει νὰ τελεσθῇ τὴν ἐπομένην εἶναι ὁ Ἑσπερινός. Οὕτω δὲ καλεῖται, διότι εἶναι ἀκολουθία τῆς ἑσπέρας.

Μεσονυκτικόν. Εἶναι ἀκολουθία, ἥτις δέον νὰ τελεῖται τὰ μεσάνυκτα. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δέον νὰ τελεῖ ἐν διηνεκίᾳ ἐγρηγόρσει καὶ ἀφοσιώσῃ πρὸς τὸ ὑπέρτατον Ὄν, διὰ τοῦτο ἐν ἐκάστη ὥρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν μέσῳ νυκτός, δέον νὰ αἰνῆται ὁ Θεός. Τοῦτου δὲ ἕνεκα ὠρίσθη τὸ Μεσονυκτικόν, ἕπερ πρὸς εὐκολίαν τελεῖται πρὸ τοῦ Ὄρθρου.

Ὄρθρος. Εἶναι ἀκολουθία τελουμένη τὴν πρωΐαν, ὅπως εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεόν, διότι διεφύλαξεν ἡμᾶς ὑγιεῖς κατὰ τὴν νύ-

κατα, Παρακαλοῦμεν δὲ τὸν Θεόν, ὅπως διαφυλάξῃ ἡμᾶς καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν. Περὶ τὸ τέλος δὲ τοῦ ὄρθρου ψάλλεται ὕμνος, δι' οὗ δοξολογοῦμεν τὸν Θεόν, τὸν ἀνατείλαντα τὸ φῶς, ἐξ οὗ καὶ δοξολογία ὁ ὕμνος οὗτος ἐκλήθη. Ὁ ὕμνος οὗτος εἶναι ἀρχαιότατος, ἀναγόμενος εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς ἐκκλησίας. Δὲν γνωρίζομεν τὸν συγγραφέα τοῦ ὕμνου τούτου. Τοῦτο ἔμως εἶναι βέβαιον, ὅτι ὁ ὕμνος οὗτος ἐψάλλετο κατὰ τὸν Α'. αἰῶνα τὴν πρώτην (Ἀποστ. διατ. βιβλ. Ζ'. κεφ. 47.) "Ὅτι δὲ τοῦτο εἶναι ἀληθές, φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ὕμνος οὗτος, καθὼς καὶ ἄλλο τινές, περιέχονται ἐν τῷ ὕμνολογίῳ, ὅπερ σώζεται ἐν τῷ Ἀλεξανδρειωτικῷ κώδικι τῷ χρονολογουμένῳ ἀπὸ τοῦ Β'. αἰῶνος.

Ἐχει δὲ ὁ ὕμνος οὗτος ὧδε.

Δόξα Σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς, δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

Ἑυνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, προσκυνοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε, εὐχαριστοῦμέν σοι διὰ τὴν μεγάλην Σου δόξαν.

Κύριε Βασιλεῦ, ἐπουράνιε Θεέ, Πάτερ παντοκράτορ. Κύριε, Υἱὲ μονογενές Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα.

Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἀγνός τοῦ Θεοῦ, ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς, ὁ αἰῶνων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου· ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ αἰῶνων τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου.

Πρόσδεξαι τὴν δέσπιν ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς.

"Ὅτι Σὺ εἶ ὁ μόνος Ἅγιος, Σὺ εἶ ὁ μόνος Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς. Ἀμήν.

Καθ' ἐκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά Σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Καταξίωσον, Κύριε, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἀναμαρτίτους φυλαχθῆναι ἡμᾶς.

Εὐλογητὸς εἶ Κύριε, ὁ Θεός τῶν Πατέρων ἡμῶν καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξαζόμενον τὸ ὄνομά Σου εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Γένοιτο, Κύριε, τὸ ἔλεός Σου ἐφ' ἡμᾶς, καθ' ἅπερ ἠλπί-

δαμεν ἐπὶ Σέ.

Εὐλογητός εἶ, Κύριε, διδάξόν με τὰ δικαιώματά Σου.

Κύριε, καταφυγὴ ἐγεννήθης ἡμῖν, ἐν γεννεᾷ καὶ γεννεᾷ.
Ἐγὼ εἶπα, Κύριε ἑλέησόν με, ἴασον τὴν ψυχὴν μου, ὅτι ἦ-
μαρτόν Σοι.

Κύριε, πρὸς Σέ κατέφυγον· διδάξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέ-
λημα σου, ὅτι Σὺ εἶ ὁ Θεός μου.

Ἵτι παρὰ Σοὶ πηγὴ ζωῆς· ἐν τῷ φωτί σου ὠφόμεθα φῶς.

Παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσί Σε.

Ὁ ὕμνος οὗτος εἶναι ἀπ' ἀρχῆς· μέχρι τέλους εἰς αἶνος πρὸς
τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, τὸν Ὅποσον παρακαλοῦμεν, ἵνα δεχθῆ τὴν
δέησίν μας, νὰ θεραπεύσῃ τὴν ψυχὴν μας ἀπὸ πάσαν ἀμαρτίαν καὶ
καὶ νὰ καταυγάσῃ αὐτὴν ἀπλέρῳ φωτί.

Δόξα Ἐοι ἰῶ δεῖξαντι τὸ φῶς. Ἡ λέξις δόξα ἐν τῇ Κ. Δ.
σημαίνει λαμπρότης. Τὴν αὐτὴν δὲ σημασίαν ἔχει καὶ ἐνταῦθα.
Ἐπειδὴ ὁ ὕμνος οὗτος ψάλλεται, ὅτε ἀνατέλλει τὸ φῶς, δοξάζο-
μεν τὸν Θεόν, ὡς δεῖξαντα τὸ φῶς.

Δόξα ἐν Ὑψίστοις Δεῶ καὶ ἐὼς γῆς εἰρήνη κ.τ.λ. Τὸ
μέρος τοῦτο ἔχει ληφθῆ ἐκ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Λουκᾶ, ὅστις ἀ-
ναφέρει τὸν ὕμνον τοῦτον ψαλλόμενον ὑπὸ τῶν ἀγγέλων κατὰ τὴν
γέννησιν τοῦ Κυρίου (Λουκ. β', 14). Πολλαχῶς ἡρμηνεύθη ὁ
ὕμνος οὗτος· ἢ ἀληθῆς ὁμοῦς ἐρμηνεία αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐξῆς: Δόξα,
ἦται διὰ Σέ δοξασθήσεται ὁ Θεὸς ἐν οὐρανοῖς, διὰ Σέ εἰρηνεύσει
ἡ γῆ, διὰ Σέ εὐδοκήσῃ ὁ Θεὸς ἐν ἀνθρώποις, ἦται εὐμενῆς γέ-
νηται ὁ Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις (Δαμκλ. σελίς 141 τόμος Βος).

ὑμνοῦμέν Σε, εὐλογοῦμέν Σε κ.τ.λ. Ἐγκωμιάζομέν Σε·
εὐλογοῦμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς Κ. Δ. σημαί-
νει ἐπὶ μὲν ἀνθρώπων ἐπεύχεσθαί τινι τὰ ἀγαθὰ, ἐπὶ δὲ Θεοῦ ἐπι-
δαφιλεῖν τινὶ τὰ ἀγαθὰ, ἀξιοῦν τινὰ τῆς χάριτος Αὐτοῦ. Δόξα
= λάμψις λαμπρότης. Ταύτην τὴν σημασίαν ἔχει ἡ λέξις ἐν τῇ Κ.
Δ. καὶ τῇ λειτουργικῇ γλώσσῃ.

Κύριε Βασιλεῦ κ.τ.λ. Ἀποκαλοῦμεν τὸν Θεὸν Κύριον· Βα-

σιλέα Θεόν ἐν τῇ οὐρανῷ ὄντι. Ὡσαύτως ὑμνοῦμεν τὸν μονογενῆ Υἱὸν καὶ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα.

Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ κ.τ.λ. Ἰδιᾶ ὑμνεῖται τὸ δευτερόν πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐπικαλούμενον Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, διότι ἐθυσιάσθη διὰ τὰς ἡμετέρας ἀμαρτίας, τὰς ὁποίας ἦρεν ἐπὶ τοῦ ὄμου Αὐτοῦ κατὰ τὰς ῥήσεις τῶν προφητειῶν.

Πρόσδεξαι ἡν δέησιν κ.τ.λ. Πρόσδεξι προστεκτικῆ ἀντι εὐκτικῆς. Ὁ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς. Παρίσταται ὁ Υἱὸς καθήμενος ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ Δαβίδ. (Ψαλ. 107'. 8).

Ὅτι Ἐὐ εἶ μόνος Ἅγιος, σὺ εἶ μόνος Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν. Ἰησοῦς λέξις Ἑβραϊκῆ = Σωτήρ· Χριστὸς = κεχρισμένος, συνώνυμος ταυτη ἢ Ἑβραϊκῆ μασιάχ, ἣτις ἐξηλληνίσθη Μεσσίας.

Ἀμὴν (Ἑβραϊστὶ ἀμνὴν) δηλοῖ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἡ εὐχὴν τοῦ ὀμιλοῦντος, ἀντὶ τοῦ γένοιτο, ἢ βεβαίωσιν αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀληθῶς, βεβαίως. Ταύτην δὲ τὴν ἔννοιαν ἔχει καὶ εἰς τὴν λειτουργικὴν γλῶσσαν ἐνιαχοῦ σημαίνον βεβαίωσιν τῆς πίστεως. Οὕτω λ. χ. ὁ Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων λέγει, ὅτι ὁ Χριστιανὸς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Κυριακῆς προσευχῆς ἀναφωνεῖ τὸ Ἀμὴν = γένοιτο. Καὶ κατὰ τὴν μετάληψιν δέ, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς πατήρ ἐξεφωνεῖτο τὸ Ἀμὴν πρὸς βεβαίωσιν τῆς πίστεως (Κυρίλ. καταχ. βιβλ. ε' κεφ. 16.)

Καθ' ἐυάσπην κ.τ.λ. Δεόμεθα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὦμεν ὑγιεῖς καὶ ἔχωμεν τὴν εὐτυχίαν νὰ αἰνῶμεν τὸν Κύριον μέχρι τῆς συντελείας

Καταβίωσον Κύριε ἐν τῇ ἡμέρᾳ. Εὐκόλως δυνάμεθα νὰ παρασυρθῶμεν εἰς τὴν ἀμαρτίαν, ἕνεκα τούτου πρκακαλούμεν τὸν Θεὸν νὰ φυλάξῃ ἡμᾶς ἀναμαρτήτους ἐπὶ μίαν τοῦλάχιστον ἡμέραν.

Ἐὐλογῆνός εἶ Κύριε κ.τ.λ. Ἀποκαλοῦμεν τὸν Θεόν, Θεὸν τῶν Πατέρων μας καὶ λέγομεν ὅτι τὸ ὄνομά Του εἶναι ἐπαινετὸν καὶ τλῆρες δόξης.

Γένοιτο Κύριε. Ἄς ἐπέλθῃ, Κύριε ἡ συμπάθειά Σου εἰς

ἡμᾶς κατὰ τὰς ἐλπίδας μας, ἄς στηρίζομεν μόνον εἰς Σέ.

Κύριε καταφυγὴ κ.τ.λ. Καταφύγιον, προστασία εἰς ὅλους τοὺς ἐλθόντας καὶ ἀπελθόντας ἦσο Σὺ, Κύριε. Διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ θεραπεύτῃ τὴν ψυχὴν μας ἐκ τῶν ἀμικριῶν.

Κύριε ἠρὸς *Εὐε καλέφωρον* Παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς διδάξῃ ἥτοι νὰ μᾶς καταστήσῃ ἱκανοὺς νὰ πράττωμεν τὸ θέλημα Του.

Ὅη ἠωρὰ *Λοὶ* κ.τ.λ. Διότι ὁ Θεὸς εἶναι πηγὴ ζωῆς καὶ τοιαύτην δύναται νὰ παρέχῃ καὶ ἡμῖν.

Παράλεινον *τὸ ἔρεός* *Λου*. Παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ παρατείνῃ τὴν εὐσπλαγχνίαν του ἐφ' ἡμᾶς, οἵτινες Τὸν γνωρίζομεν ὡς Πατέρα.

Μετὰ τὴν δοξολογίαν ἔπεται ὁ ὕμνος.

"Αγιος ὁ Θεός, "Αγιος ἰσχυρός, "Αγιος ἀθάνατος **ἐλεῦδον** **ἡμᾶς.**

Ὁ ὕμνος οὗτος καλεῖται τρισάγιος, διότι τρεῖς ἐπαναλαμβάνεται τὸ "Αγιος. Τὴν ἀρχαιοτάτην μορφήν τοῦ ὕμνου τούτου εὐρίσκουμεν ἐν τῷ Ἑσραΐ, ὅστις ἐν κεφ. στ'. στίχῳ β' ἀναφέρει, ὅτι τὰ Σεραφεῖμ, τὰ κύκλω τοῦ Θρόνου τοῦ Θεοῦ, ἔκραζον λέγοντα : *"Αγιος, "Αγιος, "Αγιος Κύριος Λαβαὼδ* κ.τ.λ.» Ἐκ τοῦ τύπου τούτου παρήχθη ὁ ἄνω ἀναγραφεὶς τύπος, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὁποῦο συντελέσθη αἱ Τριαδικαὶ καὶ Χριστολογικαὶ ἐριδες. Ἡ χρῆσις τοῦ ὕμνου τούτου εἶναι ἀρχαιοτάτη, εἰσελθοῦσα ἐν τῇ Ἑκκλησίᾳ ἐκ τῆς Ἰουδαϊκῆς συναγωγῆς. Ὁ Τερτυλλιανὸς (220) καὶ ὁ Κλήμη (220) γνωρίζουσι τὴν χρῆσιν τοῦ ὕμνου τούτου. Ὑπάρχει ἕμως καὶ ἄλλη εἶδησις περὶ τοῦ ὕμνου τούτου, ὅτι ἐπὶ τοῦ Παιτριάρχου Πράκλου ἐπετεύχθη ἡ ἀπόκτησις τῆς προσευχῆς ταύτης διὰ θαύματος. Ἡ εἶδησις αὕτη ἀναφέρεται ὑπὸ τινος Θεοφάνους, ὅτι ἐγένετο τῷ 436. Πάλι τις, λέγει ὁ εἰρημένος συγγραφεὺς, ὅτε ἐλιτάνευον οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς ἓνα καταστρεπτικὸν σεισμόν, ὑπερυψωθεὶς εἶπεν, ὅτι θὰ σωθῶσιν ἂν εἴπωσι τὸν ὕμνον, "Αγιος ὁ Θεός κ.τ.λ. Τοῦτο δ' ὡς ἐγένετο

ἐπαυσεν ὁ καταστρεπτικός σεισμός. Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ὕμνου τούτου εἶναι εὐκολωτάτη.

Κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν, τῆς ὁποίας κέντρον εἶναι τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ψάλλονται πολλοὶ ὕμνοι. Τινὰς τούτων καταγράφομεν ἐνταῦθα.

Ταῖς προεβείαις τῆς Θεοτόκου, Σῶτερ δῶδον ἡμᾶς.

Παρακαλοῦμεν τὸν Σωτῆρα, ἵνα δι' παρακλήσεως τῆς Θεοτόκου σώσῃ ἡμᾶς. Ὁ ὕμνος οὗτος ἀναφέρεται εἰς τὴν Θεοτόκον. Τοῦτου ὕμνος ἔπεται καὶ ἕτερος ἀναφερόμενος εἰς τὸν Σωτῆρα. Ὁ ὕμνος οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς.

Σῶδον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν, ψάλλοντάς Σοι, ἀλληλουΐα.

Ἦτοι νὰ μᾶς σώσῃς, Υἱὲ Θεοῦ, εἰ ὅποιοι ψάλλομεν ἀλληλουΐα. Ἡ λέξις ἀλληλουΐα εἶναι Ἑβραϊκῆ. Οἱ Ἰουδαῖοι ἄδοντες ὕμνους ἀνεφώνουν ἀλληλουΐα. Εἶναι δὲ ἡ λέξις αὕτη σύνθετος ἐκ τοῦ χαλλαλὸν = χίειτε καὶ τοῦ Γιάχ = Κύριος. Τὸ ἐπιφώνημα τοῦτο ἀπαντᾷ πολλαχού τῆς Π. Δ. Οὕτω λ.χ. ἐν τῷ Ψαλμῷ ἐκεῖνῳ ἐν ᾧ ὁ Δαβὶδ ἐξυμνοῖ τὴν δημιουργίαν (Ψαλμὸς 103), ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Τωβίτ κεφ. Π' στίχ. 18 καὶ Μακ. κεφ. Γ' στίχ. 13.

Μετὰ τοῦς δύο τούτους ὕμνους ψάλλεται ὕμνος τις ἔχων οὕτω.

Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀθάνατος ὑπάρχων, καὶ καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν δοκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας, σταυρωθεὶς τε Χριστῷ ὁ Θεός, θανάτῳ θάνατον πατήσας, εἰς ὧν τῆς Ἁγίας Τριάδος, συνδοξαζόμενῳ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, δῶδον ἡμᾶς.

Ὁ ὕμνος οὗτος ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527—565) ὡς μαρτυρεῖ ὁ Κεδρηγὸς καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ ἀκμάσας Σωφρόνιος. Ἐρμηνεύεται δὲ οὗτος, ὡς ἑξῆς.

Ὁ μονογενὴς, ὁ ἀγαπητὸς Λόγος, καθ' ὃ ἀχρόνως γεννηθεὶς καὶ ἀτελεύτητος ὑπάρχων καὶ τοιοῦτος ὧν, ἦτοι ἀθάνατος, ἀτελεύτητος ὡς Θεός, συγκαταβάς ὅμως νὰ προσλάβῃς ἀνθρωπίνην σάρκα,

25
24

νά συλληφθῆς, νά γεννηθῆς ἐκ μιᾶς ἀγνῆς παρθένου, τῆς Μαρίας, καί συνεπῶς γενόμενος ἄνθρωπος, χωρίς νά λάβῃς τροπὴν ἢ ἀλλοίωσιν, ὡς Θεός· οὐ μὴν, ἀλλὰ καταδεξάμενος, ἵνα σταυρωθῆς. Διὰ τοῦ σταυρικοῦ Σου θανάτου κατήργησας τὸν ψυχικὸν θάνατον, ὅστις προήρχετο ἐκ τῆς ἀμικρίας. Σὺ, "Ὅστις εἶσαι τὸ δεῦτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, Σὺ, "Ὅστις ἀπολαμβάνεις τῆς αὐτῆς τιμῆς καὶ δόξης μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐλθὲ πρὸς σωτηρίαν μας.

Οἱ ὕμνοι οὗτοι λέγονται ἀντίφωνα, διότι ψάλλονται ἀντιφώνως, ἦτοι ἀμοιβαίως ὑπὸ τῶν χορῶν.

2) Τὸ χερουδικόν. Ὁ ὕμνος οὗτος ἀρχαιότατος ὢν, ὡς ὑπὸ τοῦ Ἰουστίνου διαδόχου τοῦ Ἰουστινιανοῦ συνταχθεὶς, ψάλλεται πρὸ τῆς μεγάλης εἰσόδου, ἔχει δὲ ὁ ὕμνος οὗτος ὡς ἐξῆς.

Οἱ τὰ χερουδίμ μυστικῶς εἰκονίζοντες, καὶ τῆ ζωοποιῷ Τριάδι τὸν Τριτάγιον ὕμνον προσάδοντες, πᾶσαν τὴν βιωτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν· ὡς τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων ὑποδεξάμενοι, ταῖς Ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν. Ἀλληλοῦϊα. Ἀλληλοῦϊα. Ἀλληλοῦϊα.

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ ὕμνου τούτου εἶναι ἡ ἐξῆς. Λέγει ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ ὕμνου τούτου : «οἱ τὰ χερουδίμ μυστικῶς εἰκονίζοντες, ἡμεῖς τοὔτεστιν οἱ πιστοὶ εἰς Χριστόν, οἱ εἰκονίζοντες τὰ οὐράνια χερουδεῖμ, ὃ ἔστι καθὼς τὰ χερουδεῖμ ἐν τῷ Οὐρανῷ ψάλλουσι κύκλῳ τοῦ Θεοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὡς ἄλλα χερουδεῖμ ψάλλομεν ἐκάστοτε καὶ ἡδὴ μετ' ὀλίγον μέλλομεν νά ψάλλωμεν περὶ τὸ θυσιαστήριον τὸν ἀόρατον Θρόνον τοῦ Θεοῦ, Ἁγίος, Ἁγίος, Ἁγίος κ.τ.λ. Ἡμεῖς οἱ τοιοῦτου ἐξόχου χαρίσματος ἀξιοθέντες, πᾶσαν βιωτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν» ἄς ἀποβάλλωμεν τοὔτεστι πρὸς στιγμὴν πᾶσαν σκέψιν ἀποβλέπουσαν ἐπίγεια πράγματα· καὶ δικαίᾳ τοῦτο ; «ὡς τὸν βασιλέα τῶν ὄλων ὑποδεξόμενοι» διὰ τὸν ἐξοχὸν δῆλον ὅτι σκοπόν, δι' ὃν συνηθροίσθημεν ἐνταῦθα, ὅστις εἶναι νά δεχθῶμεν ἐν ἡμῖν τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων, ἦτοι τὸν Χριστόν, διὰ τῆς Μεταλήψεως τοῦ σώματος καὶ αἵματος Αὐτοῦ· «Ὅς

ἐαυτὸν προσήνεγκε θυσίαν ἄμωμον τῷ Θεῷ (Ἑβρ. θ'. 14) ὑφ' ἡμῶν δὲ προσφέρεται καθ' ἐκάστην κατὰ τὰς ἀψευδεῖς Αὐτοῦ παραγγελίας «τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν» (Λουκ. κβ'. 19) Ἰποδεχθῶμεν δὲ τέλος ἐν ἡμῖν τὸν Χριστὸν, τὸν Βασιλέα τῶν ἔλων, «ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν,» ὃ ἐστὶν προσφερόμενον μὲν ὑφ' ἡμῶν οὐνοδευόμενον δὲ πομπωδῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀύλων δυνάμεων.

Ἀντὶ τοῦ χερουδικοῦ ὕμνου εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν προηγιασμένων, φάλλεται ὁ ἀκόλουθος ὕμνος. Ἡ λειτουργία αὕτη λέγεται τῶν προηγιασμένων, διότι πρὸ καιροῦ ἔχουσι ἀγιασθῆ τὰ τίμια δῶρα. Ἐχει δὲ οὗτος ὡς ἑξῆς.

Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν, δὴν ἡμῖν ἀοράτως λατρεύοιτο· ἰδοὺ γὰρ εἰσπορεύεται ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης. Ἰδοὺ θυσία μυστικὴ τετελειωμένη δορυφορεῖται· πίστει καὶ πόθῳ προσέλθωμεν, ἵνα μέντοι ζωῆς αἰωνίου γενώμεθα.

Ἐρμηνεύεται δὲ ὡς ἑξῆς. Ἦν μὲν καὶ αἱ ἄγγελοι προσφέρουσι λατρείαν ἀοράτως τὸ κάμνου δὲ αὐτό, διότι εἰσπορεύεται ὁ Μέγας Βασιλεὺς ὁ δεδοξικτός. Δορυφορεῖται δὲ ὑπὸ τῶν δυνάμεων θυσία τετελειωμένη, διότι τὰ τίμια δῶρα ἔχουσι ἀγιασθῆ μετὰ πίστεως καὶ πόθου ἀεὶ προσέλθωμεν, ἵνα σωθῶμεν.

3) Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος, Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης ὡσαννὰ ἐν τοῖς Ὑψίστοις.

Ἡ λέξις Σαβαώθ εἶναι Ἑβραϊκὴ, γινομένη ἐκ τῆς τζαβά, ἣτις σημαίνει τάγμα. Ὁ πληθυντικὸς αὐτῆς εἶναι τζεβαδτ=στρατεύματα. Ὡσαννὰ εἶναι λέξις Ἑβραϊκὴ σύνθετος ἐκ τοῦ χωτὰ σῶζω καὶ τοῦ νά=δῆ. Τὴν λέξιν ταύτην αἱ Ὁ. μεταφράζουσι διὰ τοῦ σῶσον δῆ. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς Ὑψίστοις εἶναι ὕμνος, δι' οὗ αἱ ἄγγελοι ὕμνου τὸν Θεόν. Διὰ τοῦ ὕμνου δὲ τούτου ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς, ὑποδεχόμενος τὸν Σωτήρα, ὡς Μεσσίαν, προσεφώνησεν Αὐτόν. Ὁ ὕμνος οὗτος καλεῖται ἐπινίκιος καὶ συνίσταται ἐκ τοῦ Τρισαγίου καὶ τοῦ Θριαμβευτικοῦ. Ἀμφότεροι δὲ αἱ ὕμνοι οὗτοι εἰτήχθησαν ἐκ τῶν Ἰουδαϊκῶν συναγωγῶν.

Πρὸ τοῦ ὕμνου τούτου ὁ ἱερεὺς λέγει μεγάλ· φῶν· «Τὸν εἰσι-

νίκιον ὕμνον ἄδοντα βοῶντα κεκραγόντα καὶ λέγοντα·» ἀλλὰ τί λέγοντα; Ἅγιος, Ἅγιος κ.τ.λ., τὸν ὁποῖον, ὡς ἄλλοι ἄγγελοι, λέγομεν ἡμεῖς οἱ πιστοὶ περὶ τοῦ Θρόνου, ἐφ' οὗ θύεται Αὐτὸς ὁ Σωτὴρ. Λέγουσι δὲ, ὦ Κύριε καὶ Θεὲ Σαββῶθ, Ἄρχων πασῶν τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων, εἶσαι τρεῖς Ἅγιος· καὶ τοῦτο διὰ τὴν σωτηριώδη νίκην Σου κατὰ τοῦ διαβόλου, δι' ἧς ἀνέστησας ἡμᾶς ἐκ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου· σύμπας δὲ ὁ οὐρανὸς καὶ σύμπασα ἡ γῆ ἀναγνωρίζουσι τὴν νίκην ταύτην τῆς παντοδυναμίας Σου «*Πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἡὲς δόξης Σου*»

4) **Σὲ ὑμνοῦμεν, Σὲ εὐλογοῦμεν, Σοὶ εὐχαριστοῦμεν Κύριε καὶ δεόμεθά Σου, ὁ Θεὸς ἡμῶν.**

Ὅτε ἀγιάζονται τὰ τίμια δῶρα καὶ διὰ τῆς εὐχῆς τοῦ λειτουργοῦ μεταβάλλονται ὁ μὲν ἄρτος εἰς πραγματικὸν σῶμα, ὁ δὲ οἶνος εἰς πραγματικὸν αἷμα, ψάλλεται ὁ ἀνωτέρω ὕμνος.

Οἱ Ἑβραῖοι συνείθιζον, ὅτε ἦσθαιτο ὁ πασχάλιος ἀμνὸς νὰ ἄδωσι ψαλμοὺς τινὰς καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ φαγητοῦ καὶ μετὰ ταῦτα. Τὸ ἔθιμον ἐκεῖνο τῶν Ἑβραίων ἠκολούθησε βεβαίως καὶ ὁ Κύριος μετὰ τῶν μαθητῶν Του. Καὶ οὗτοι θὰ ἔψαλλον. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν παριστάμενοι, καθ' ἣν ὥραν τελεῖται τὸ μυστήριον τοῦτο, ἕπερ τότε καθιερώθη, ὀφείλομεν νὰ ψάλλωμεν. Δὲν γνωρίζομεν βεβαίως ἀκριβῶς τί ἐψάλλετο εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν τὴν στιγμὴν ταύτην, διότι ἐν διεσώθη ἀρχαία μαρτυρία. Μόνον εἰς τὴν κληυμένην λειτουργίαν τοῦ Ἰακώβου λέγεται, ὅτι τότε ἐψάλλετο «*Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός, ὁ Πατὴρ ὁ Παντοκράτωρ*».

Ἐρμηνεύεται δὲ οὗτος ὡδε : «*Σὲ μόνον ὑμνοῦμεν, Σὲ μόνον δοξολογοῦμεν, ἕπως καὶ ὁ Σωτὴρ ἔπραξε κατὰ τὸν μυστικὸν δεῖπνον (Ματ. κς', 26) Σοὶ εὐχαριστοῦμεν, καθὼς καὶ ὁ Υἱὸς Σου ἠὲ εὐχαρίστησε (Λουκ. κδ', 19.) Αὐτὸν τέλος τὸν μονογενῆ Σου Υἱὸν μιμνῶμενοι καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τῆς εὐλογίας*

τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, Σὲ μόνον λατρεύομεν, οὐδένα ἄλλον ἐπικαλούμεθα, ὦ Πάτερ ἡμῶν.

5) Ἐπειδὴ τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας εἶναι ἡ μόνη ἐξιλαστικὴ πρὸς τὸν Θεὸν θυσιὰ ὑπὲρ πάντων τῶν πιστῶν, ζώντων τε καὶ θεθνεώτων, διὰ τοῦτο ὁ λειτουργὸς μνημονεύει πάντων τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων προπατόρων, πατέρων, πατριαρχῶν κλπ. *ἐξαιρέτως δὲ ἰῆς Θεολόκου.* Τὸ τελευταῖον λέγει ἐκφώνως ὁ ἱερεὺς ὁ δὲ χορὸς τῶν ψαλτῶν ψάλλει τὸν ἀκόλουθον ὕμνον.

Ἄξιόν ἐστίν ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν Σε τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀειμακάριόττον καὶ παναμώμητον, καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβείμ, καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ, τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον, Σε μεγαλύνομεν.

Ἄξιον εἶναι, ἵνα ἀληθῶς μακαρίζομέν Σε, ἥτις εἶσαι Θεοτόκος, ἥτις εἶσαι ἀειμακάριστος, ἥτις εἶσαι ὅλως ἄμωμος καὶ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ μας. Ἦτις εἶσαι ὑπερτέρα τοῦ τάγματος τῶν Χερουβείμ καὶ ἀσυγκρίτως ἐνδοξοτέρα τοῦ τάγματος τῶν Σεραφείμ· ἥτις ἀδίκῃ φθόρῳ ἐγέννησας τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἥτις εἶσαι πραγματικὴ Θεοτόκος, Σὲ μεγαλύνομεν.

Ἄντὶ ὅμως τοῦ συνήθους τοῦτου ὕμνου κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτὰς ψάλλεται ὁ ἕρμος τῆς ἐνάτης ψῆδης, κατὰ δὲ τὴν λειτουργίαν τοῦ Μ. Βασιλείου ὁ ἐξῆς ὠραῖος ὕμνος.

Ἐπὶ Σοὶ χαίρει, Κεχαριτωμένη πᾶσα ἡ κτίσις Ἰγγέλων τῶ δούστημα καὶ ἀνθρώπων τὸ γένος κ.τ.λ.

6) Ὅταν ἀναγνωθῶσιν αἱ κατάλληλοι εὐχαί, τότε τὰ ἡγιασμένα πλέον τίμια δῶρα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι μεταβληθῆ εἰς ἀληθῆς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου προσφέρονται τοῖς πιστοῖς λέγοντος τοῦ ἱερέως *«Πρόσχαμεν ἰὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις»* τότε ὁ χορὸς ἀναφωνεῖ τὸν ἐξῆς ὕμνον: *Εἰς Ἄγιος, εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς Ἀμὴν* Ἦτοι εἰς εἶναι ἅγιος, ὡς τέλειος Θεός, καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ Χριστός, εἰς εἶναι Κύριος, δηλ. Βασιλεὺς οὐρανοῦ καὶ γῆς τοιοῦτός ἐστιν ὁ Ἰησοῦς Χριστός,

ἔπως ὑμνήται καὶ δοξολογῆται ὁ Θεὸς διὰ τῶν δημιουργημάτων Αὐτοῦ.

7) Μετὰ τὸν ὕμνον τοῦτον ψάλλεται ὁ ἀκόλουθος, ὅστις κοινωνικὸν καλεῖται, διότι τότε ἐκοινωνοῦν, ἦτοι μετελάμβανον τῶν ἀχράντων μυστηρίων οἱ κληρικοὶ ἐντὸς τοῦ Ἁγίου βήματος. Ὁ ὕμνος οὗτος εἶναι εἰς στίχος, ὅστις διαφέρει κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἑορτάς. Εἰς τὴν μνήμην τῶν Ἁγίων εἶναι: «*Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσθαι δίκαιος.*»

Τὰς Κυριακὰς δὲ εἶναι: «*Ζητεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν.*»

8) Μετὰ τὴν προσφορὰν τῶν τιμίων δώρων πρὸς μετάληψιν ψάλλει ὁ χορὸς τῶν ψαλτῶν τὸν ἀκόλουθον ὕμνον.

Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐλάβομεν πνεῦμα ἐπουράνιον, εὔρομεν πίστιν ἀληθῆ ἀδιαίρετον Τριάδα προσκυνούντες· αὕτη γὰρ ἡμῶς ἔδωκε.

Ὁ ὕμνος οὗτος εἶναι ἀρχαιότατος, εἶναι δὲ τρόπον τινὰ ἐπισφράγισις τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεώς μας.

Εἶδομεν τὸ πραγματικὸν φῶς, ἔπερ ἔλαμψε διὰ τοῦ Κυρίου ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐλάβομεν πνεῦμα ἐπουράνιον προσκυνούντες τὴν ἀδιαίρετον Τριάδα, ἣτις μᾶς ἔσωσεν.

9) Μετὰ τὴν δέησιν τοῦ ἱερέως ψάλλεται ὁ ἐξῆς ὕμνος :

Εἶν τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Εὐχόμεθα ἐξ ἑλης ψυχῆς, ἔπως τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῇ ἐξόχῳ δωρεᾷ τῶν διαφόρων χαρισμάτων, ἅτινα παρέχει ἡμῖν, εὐλογῆται καὶ δοξάζηται παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι καὶ σήμερον καὶ καθ' ἑλοῦς τοὺς αἰῶνας, μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Τ Ε Λ Ο Σ

Αρχειοθήκη

1915-1916